

BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA
Generalno tajništvo

Broj: 05-50-1-3772/12
Sarajevo, 28.2.2013. godine

01/0-50-1
ly

BOSNA I HERCEGOVINA PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE SARAJEVO			
PRIMLJENO:	04.03.2013		
Organizacioni jedinica	Područje/odjel	Redni broj	Broj priloga
01-50-1-15	-39/P		

PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BiH

- Zastupnički dom -

SARAJEVO

PREDMET: Odgovor na zastupničko pitanje – dostavlja se

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 40. sjednici održanoj 28.2.2013. godine, utvrdilo je Odgovor na zastupničko pitanje koje je postavio Milorad Živković, zastupnik u Zastupničkom domu Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

U pravitku prosljeđujemo Odgovor radi njegovog dostavljanja zastupniku.

S poštovanjem,

GENERALNI TAJNIK
Zvonimir Kutleša

BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA

Broj: 05-50-1-3772/12
Sarajevo, 28.2.2013. godine

Milorad Živković, poslanik u Predstavničkom domu Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine na 39. sjednici Predstavničkog doma, održanoj 18.12.2012. godine, postavio je sljedeće poslaničko pitanje:

„Da li je do sada bilo zahtjeva prema Zakonu o genetski modificiranim organizmima, da se takvi organizmi u obliku hrane u BiH upotrebljavaju? Ako jeste, kome su date dozvole i u kojim količinama?“

Na poslaničko pitanje, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 40. sjednici, održanoj 28.2.2013. godine, utvrdilo sljedeći

ODGOVOR

Potpisivanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Bosne i Hercegovine i Evropske unije, Bosna i Hercegovina se, između ostalog, obavezala da će uskladiti zakonodavstvo sa zakonodavstvom Evropske unije. U Poglavlju VI Sporazuma - Usklađivanje zakona, provođenje zakona i pravila konkurencije, članu 76. (zaštita potrošača) i Poglavlju VIII - Politika saradnje, član 95. (poljoprivreda i poljoprivredno-industrijski sektor) propisano je da će „strane saradivati sa ciljem usklađivanja standarda za zaštitu potrošača u Bosni i Hercegovini sa istim standardima u Zajednici. Saradnja između strana bit će usmjerena na prioritetne oblasti pravne tečevine (acquis) Zajednice - poljoprivreda, veterinarstvo i fitosanitarne zaštita.“ Istovremeno sa potpisivanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju potpisan je i Privremeni sporazum o trgovini i trgovinskim pitanjima, koji se primjenjuje od 1.7.2008. godine do okončanja procedure ratifikacije SSP-a u svim zemljama potpisnicama.

Nepostojanje Zakona kojim je regulisana oblast genetički modificiranih proizvoda bila je jedna od primjedbi Evropske komisije u Izvještajima o napretku Bosne i Hercegovine.

Na osnovu navedenog, a u cilju osiguranja visokog nivoa zaštite zdravlja potrošača kroz uspostavljanje što efikasnijeg i funkcionalnijeg sistema kontrole genetički modificiranih organizama u hrani i hrani za životinje u Bosni i Hercegovini, Agencija za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Agencija) je u saradnji sa nadležnim organima entiteta

i Brčko distrikta BiH inicirala, pripremila i organizovala izradu Zakona o genetski modificiranim organizmima („Službeni glasnik BiH”, broj 23/09) (u daljem tekstu: Zakon o GMO), koji je usvojen na 44. sjednici Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, održanoj 21. januara 2009. godine, i na 25. sjednici Doma naroda, održanoj 26. februara 2009. godine. Zakon o GMO je usklađen sa zakonodavstvom EU, i to sa:

- *Direktivom Evropskog parlamenta i Vijeća 2001/18/EC* od 12. marta 2001. godine o namjernom ispuštanju genetički modificiranih organizama u okoliš i o ukidanju Direktive Vijeća 90/220/EEZ,
- *Direktivom Vijeća br. 90/219/EEZ* o ograničenoj upotrebi genetički modificiranih organizama,
- *Uredbom Evropskog parlamenta i Vijeća (EC) br. 1946/2003* od 15. jula 2003. godine o prekograničnom kretanju GMO-a,
- *Uredbom Evropskog parlamenta i Vijeća (EC) br. 1829/2003* od 22. septembra 2003. godine o genetički modificiranoj hrani i hrani za životinje i
- *Uredbom Evropskog parlamenta i Vijeća (EC) br. 1830/2003* od 22. septembra 2003. godine o sljedivosti i označavanju genetički modificiranih organizama i sljedivosti prehrambenih proizvoda i hrane za životinje proizvedenih od genetički modificiranih organizama kojom se mijenja i dopunjuje Direktiva 2001/18/EC.

Zakonom o GMO se propisuju postupak i uslovi za ograničenu upotrebu, prekogranični prijenos, namjerno unošenje u okoliš i stavljanje na tržište genetički modificiranih organizama i proizvoda koji se sastoje, sadrže ili vode porijeklo od genetički modificiranih organizama. Cilj ovog zakona je osiguranje visokog nivoa zaštite života i zdravlja ljudi, zdravlja i dobrobiti životinja, okoliša i interesa potrošača s obzirom na GMO i proizvode od GMO-a kao i žive modificirane organizme uz istovremeno djelotvorno funkcioniranje tržišta Bosne i Hercegovine.

U skladu sa članom 10., stav (1) i (2) Zakona o GMO, postupak za izdavanje odobrenja za upotrebu GMO-a pokreće se podnošenjem zahtjeva, a u zahtjevu se navode podaci o procjeni rizika, sigurnosne mjere koje se moraju preduzeti, detaljni podaci o svakom slučaju ograničene upotrebe, namjernog unošenja ili stavljanja na tržište, te povjerljivi podaci.

Podnosilac zahtjeva je, u skladu sa članom 10., stav (1) i (2) Zakona o GMO, dužan preko ovlaštenog pravnog lica, prije podnošenja zahtjeva za odobrenje upotrebe GMO-a, pribaviti procjenu rizika upotrebe GMO-a. Na osnovu analize karakteristika GMO-a, ekološkog sistema, biološke raznolikosti i uticaja na zdravlje ljudi ili okoliš u procjeni se utvrđuje:

- a) procjena mogućih negativnih uticaja i njihove moguće posljedice na zdravlje ljudi ili okoliš;
- b) stepen opasnosti;
- c) potrebne mjere za nadzor;
- d) potrebne mjere sprečavanja opasnosti i drugih postupaka zaštite.

U skladu sa članom 43. Zakona o GMO, zahtjev za izdavanje odobrenja sadrži:

- a) tehničku dokumentaciju s propisanim sastavnim dijelovima;
- b) procjenu rizika za okoliš u skladu s članom 10. ovog zakona;
- c) podatke o uslovima stavljanja na tržište, uključujući posebne uslove upotrebe i rukovanja s proizvodom;
- d) plan praćenja uticaja proizvoda i njegove upotrebe na zdravlje ljudi, biološku raznolikost ili okoliš, uključujući period u kojem će se provoditi plan praćenja;
- e) prijedlog perioda za koji se traži odobrenje;
- f) prijedlog označavanja proizvoda;
- g) prijedlog pakiranja proizvoda i
- h) sažetak tehničke dokumentacije.

Na osnovu odredbi Zakona o GMO-u Agencija je u saradnji sa nadležnim organima entiteta, i Brčko distrikta BiH izradila podzakonske akte koji su doneseni od strane Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, i to:

- *Pravilnik o načinu vođenja jedinstvenog registra genetički modificiranih organizama („Službeni glasnik BiH“, broj 17/12),*
- *Pravilnik o uspostavljanju sistema za razvoj i dodjeljivanje jedinstvenih kodova za genetički modificirane organizme („Službeni glasnik BiH“, broj 68/12),*
- *Pravilnik o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modificirane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje („Službeni glasnik BiH“, broj 78/12),*
- *Pravilnik o sadržaju prijave i tehničke dokumentacije za stavljanje na tržište, uslova označavanja i pakovanja genetički modificiranih organizama ili proizvoda koji sadrže i/ili se sastoje ili potječu od genetički modificiranih organizama („Službeni glasnik BiH“, broj 78/12),*
- *Pravilnik o sadržaju i obimu procjene rizika za stavljanje na tržište genetički modificiranih organizama ili proizvoda koji sadrže i/ili se sastoje ili potječu od genetički modificiranih organizama i metodologije za procjenu rizika („Službeni glasnik BiH“, broj 79/12).*

Naprijed navedenim podzakonskim aktima razrađeni su postupci i uslovi za izdavanje odobrenja za stavljanje genetički modificirane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine kao i obaveze podnosioca zahtjeva po pitanju sadržaja tehničke dokumentacije koja je potrebna za izdavanje odobrenja za stavljanje na tržište genetski modificiranih organizama.

Shodno postupku propisanim naprijed navedenim zakonskim i podzakonskim aktima, niti jedan subjekt u poslovanju sa hranom, dosad nije podnio Agenciji zahtjev za stavljanje na tržište genetički modificiranih organizama i proizvoda koji se sastoje, sadrže ili vode porijeklo od genetički modificiranih organizama.

Isto tako, za odobravanje od strane Upravnog odbora Agencije pripremljen je Pravilnik o uslovima plana praćenja (monitoringa) uticaja genetički modificiranih organizama ili proizvoda koji sadrže i/ili se sastoje ili potiču od genetički modificiranih organizama i njihove upotrebe.

Na osnovu člana 55. stav (1) Zakona o genetički modificiranim organizmima ("Službeni glasnik BiH", broj 23/09) i člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na prijedlog Agencije, na 99. sjednici održanoj 24. septembra 2009. godine, donijelo je Odluku o imenovanju članova Vijeća za genetički modificirane organizme („Službeni glasnik BiH“, broj 92/09). U skladu sa članom 2. Odluke, Vijeće za GMO:

- a) daje mišljenja o upotrebi GMO-a u upravnim postupcima i drugim postupcima po zahtjevu nadležnih organa;
- b) daje mišljenja i prijedloge u pripremi propisa o upotrebi GMO-a;
- c) daje mišljenja i prijedloge nadležnim organima državne uprave o pitanjima upotrebe GMO-a;
- d) prati stanje i razvoj u oblasti korištenja genetičke tehnologije i upotrebe GMO-a;
- e) prati naučno-stručna dostignuća i daje mišljenja u vezi s upotrebom genetičke tehnologije i upotrebom GMO-a;
- f) daje mišljenja u vezi sa socijalnim, etičkim, tehničkim i tehnološkim, naučnim i drugim uslovima korištenja GMO-a;
- g) savjetuje nadležne organe o pitanjima vezanim za upotrebu GMO-a i genetičke tehnologije;
- h) izvještava javnost putem medija i stručnih skupova o stanju i razvoju u oblasti upotrebe genetičke tehnologije i upotrebe GMO-a, te o svojim stavovima i mišljenjima;
- i) obavlja i druge stručne poslove propisane ovim zakonom i propisima donesenim na osnovu njega.

Na osnovu člana 39. stav 6. Zakona o hrani ("Službeni glasnik BiH", broj 50/04), člana 16. Zakona o genetički modificiranim organizmima ("Službeni glasnik BiH", broj 23/09), člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08) i člana 18. stav (1) Pravilnika o uslovima koje moraju ispunjavati ovlašteni ispitni laboratoriji koji provode analize hrane i postupku ovlašćivanja laboratorija ("Službeni glasnik BiH", broj 37/09), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na prijedlog Agencije za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine, na 113. sjednici održanoj 21. januara 2010. godine, donijelo je Odluku o davanju ovlaštenja ispitnim laboratorijama u Bosni i Hercegovini za ispitivanje, kontrolu i praćenje genetički modificiranih organizama u hrani i hrani za životinje („Službeni glasnik BiH“, broj 15/10).

Navedenom Odlukom, za analize hrane i hrane za životinje koja se sastoji, sadrži ili potiče od genetički modificiranih organizama ovlašteni su sljedeći laboratoriji:

- 1) *Laboratorij za biotehnologiju Poljoprivrednog instituta Republike Srpske, Banja Luka;*
- 2) *Laboratorij za genetički modificirane organizme Federalnog agromediterranskog zavoda, Mostar;*
- 3) *Laboratorij za genetički modificirane organizme i biosigurnost hrane Instituta za genetičko inženjerstvo i biotehnologiju, Sarajevo;*
- 4) *Laboratorij za genetički modificirane organizme Federalnog zavoda za poljoprivredu, Sarajevo.*

Shodno Odluci, Agencija je implementirala ARDP projekat Svjetske banke (podkomponenta GMO), te je izvršeno opremanje i moderniziranje savremenom opremom dva ovlaštena GMO laboratorija, i to Laboratorija za biotehnologiju Poljoprivrednog instituta RS, Banja Luka i Laboratorija za genetički modificirane organizme Federalnog zavoda za poljoprivredu, Sarajevo, sljedećom laboratorijskom opremom u vrijednosti cca 300.000 KM: Q PCR real-time, Grain Mill, Precision Balance, Water purification system for the production of ultrapure water, Dry blok heater for reaction tubes, Vortex mixer, Refrigerated centrifuge, Dry block mixer for reaction tubes, Spectrophotometer for DNA quantification, Horizontal electrophoresis chambers (different capacity), Electrophoresis power supplies, Gel documentation system, Microwave oven, Heating magnetic stirrer.

Nakon isporuke navedene opreme oba laboratorija su stekla uslove za izvođenje kvantitativnih i kvalitativnih analiza detekcije GMO-a u hrani i hrani za životinje.

U skladu sa Zaključcima Vijeća ministara Bosne i Hercegovine sa 134. sjednice održane dana 05.10.2010. godine, zadužena je Agencija da potpiše sporazum - protokol s referentnom laboratorijom za genetički modificirane organizme, iz jedne od zemalja članica EU, koja će služiti kao referentna laboratorija za područje BiH dok neka od ovlaštenih laboratorija iz BiH ne dostigne nivo referentnosti i dobije ovlaštenja od Vijeća ministara BiH.

Shodno naprijed navedenom a u cilju pružanja podrške ovlaštenim ispitnim laboratorijama i unaprjeđenja sistem kontrole GMO-a u Bosni i Hercegovini, Agencija je dana 20.04.2011. godine potpisala Protokol o saradnji za razvoj ovlaštenih ispitnih laboratorija za genetički modificirane organizme u BiH između sa „Istituto Zooprofilattico Sperimentale delle Regioni Lazio e Toscana“ (IZSLT). Vijeće ministara BiH na 155. sjednici, održanoj 13.07.2011. godine, na prijedlog Agencije za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine, usvojilo je Izvještaj o potpisivanju Protokola o saradnji za razvoj ovlaštenih ispitnih laboratorija za genetički modificirane organizme u BiH između Agencije i Italijanskog instituta „Istituto Zooprofilattico Sperimentale delle Regioni Lazio e Toscana“.

U cilju što bolje implementacije propisa o GMO, Agencija je u saradnji sa predstavnicima četiri ovlaštene ispitne laboratorije za kontrolu GMO u hrani i hrani za životinje kroz tri

modula teorijske i praktične obuke realizovala stručno usavršavanje predstavnika laboratorija ovlaštenih za GMO analize hrane i hrane za životinje u Bosni i Hercegovini, od strane eksperata za GMO predstavnika Instituta u Rimu, Italija. Sve navedene aktivnosti realizovane su u saradnji sa vodećim međunarodnim ekspertima iz oblasti GMO-a i uz podršku Svjetske Banke.

Aktivnosti koje Agencija trenutno sprovodi, nakon opremanja laboratorija i obuka laboratorijskog osoblja, odnose se na doedukaciju službenika inspekcijskih organa BiH, entiteta i Brčko distrikta BiH, koji su nadležni za kontrolu zdravstvene ispravnosti i kvaliteta hrane na tržištu Bosne i Hercegovine, kao i aktivnosti na realizaciji Plana praćenja (monitoringa) prisustva GMO-a u hrani i hrani za životinje u Bosni i Hercegovini za 2013. godinu čijom realizacijom bi se izvršila provjera da li proizvodi u sebi sadrže genetički promjenjeni umetak te bi se na osnovu dobijenih rezultata uradila procjena izloženosti potrošača u BiH na prisutnost GMO-a u hrani i hrani za životinje.